

DEĊIŻJONIJIET INFURMATI DWAR FUTUR INĊERT

EDWARD SCICLUNA /Ministru għall-Finanzi

Hija attwalità li titlob l-istudju tal-andament, ta' kif tkun qiegħda tiżvolgi s-sitwazzjoni u fejn tista' twasslek

Kulhadd ikun jixtieq li kull deċiżjoni li jieħu tkun l-aħjar waħda. Kull deċiżjoni li tieħu illum, tkun xi tkun, kbira jew żgħira, ma jkollhiex biss l-effett fuq il-preżent imma wkoll fuq il-futur. Ikun tajjeb għalhekk li kieku tkun taf x'se jgħib miegħu l-futur, li mhux il-każ.

L-isfortuna hi li f'ħafna drabi dak li tiddeciedi illum ma tkunx tista' treggħu lura l-għada jekk jirriżulta li d-deċiżjoni meħuda ma tkunx dik ideali.

Kif jaf kulhadd qegħdin ngħixu f'dinja l-ħin kollu miexja u l-ħin kollu tinbidel. Ma tistax tgħid li dak li kien hemm ilbieraħ u li hemm illum se jibqa' hemm għada. Hija attwalità li titlob l-istudju tal-andament, ta' kif tkun qiegħda tiżvolgi s-sitwazzjoni u fejn tista' twasslek.

Dan qiegħed jgħri f'kollox, inkluż fil-politika. Dak li lbieraħ kien aċċettat minn

ċerti partiti politiċi, illum m'għadux. In-nies qegħdin ikollhom inqas fiduċja fid-deċiżjonijiet ta' min imexxihom. Għalhekk jiddubitaw, jikkritikaw u jintbagħtu messagġi ċari li m'hemmx alleanzi, li jgħri x'jgħri jibqa' jkun warajk. L-elettorat jifhemek u jappoġġjak jekk inti twassal fil-konkret, jekk le, jabbandunak.

Fi sfond bħal dan nistgħu naraw x'inhu jgħri fl-Ewropa. Fit-Tieni Gwerra Dinjija għaddejna minn trauma kbira bl-alleati jgħgħiddu kontra l-faxxiżmu, kontra min hu tal-lemin estrem. U illum? Illum qegħdin naraw tiżviluppa sitwazzjoni fejn in-nies, bil-mod il-mod, qegħdin jersqu lejn il-lemin, lejn l-estremiżmu billi jeleggu partiti li nafu li huma populist. Li jekk nidhlu fid-dettal tagħhom nafu li mhumiex kapaċi jirrendu.

Madankollu qegħdin naraw popli li qatgħu qalbhom minn min qiegħed jiggver-

nahom. Qatgħu qalbhom għax mhux titwasslilhom il-hobza ta' kuljum fuq il-mejda. Mhux qiegħed jinholoq xogħol għal uliedhom. Mhux qiegħed jizdied id-dhul finanzjarju tal-familja. Huwa konsegwenza ta' sitwazzjoni bħal din li qegħdin jintbagħtu sinjali ċari mill-elettorat, sinjali ċari ta' protesta aktar milli ta' fiduċja li bil-bidla se jkun u aħjar.

... minkejja li hemm it-Trattat tal-Unjoni Ewropea li permezz tiegħu mhux suppost li jinterferu fis-sovranità ta' pajjiż. Minkejja li hemm ukoll il-veto. Qegħdin jipprovaw isibu sistema estrema li biha jkissru dan it-Trattat, jeliminaw il-veto u flok b'vot unanimu d-deċiżjoni tibda tittiehed bil-maġġoranza

L-istess fil-qasam tal-ekonomija. Jekk wara staġnar ta' tmienja, disa' snin tisma' li l-ekonomija sejra tajjeb u int qiegħed fin-negozju, jista' jkun li tieħu deċiżjoni differenti minn dik li kont tieħu kieku l-andament baqa' staġnat. Dan ifisser li inti għandek thares 'il quddiem u tipprova kemm jista' jkun tara liema stampa hija kredibbli. Liema stampa li tista' fil-fatt tattwa ruħha, biex tieħu d-deċiżjonijiet tal-lum.

Nieħdu l-kamp tat-taxxa. S'issa pajjiżna jiddeciedi hu fuq liema sistema ta' taxxa

għandu jimxi. U hekk għandu jkun.

Iżda nafu li hemm moviment minn ċerti pajjiżi kbar Ewropej biex jiprovaw jaraw li jkissru dan l-arrangement halli mbagħad jimxu bir-rieda tal-maġġoranza. Dan minkejja li hemm it-Trattat tal-Unjoni Ewropea li permezz tiegħu mhux suppost li jinterferu fis-sovranità ta' pajjiż. Minkejja li hemm ukoll il-veto. Qegħdin jipprovaw isibu sistema estrema li biha jkissru dan it-Trattat, jeliminaw il-veto u flok b'vot unanimu, id-deċiżjoni tibda tittiehed bil-maġġoranza.

Nisimghu b'taxxi godda. Għaliex? Għax l-ambjent tan-negozju internazzjonali qiegħed jinbidel. Fejn konna naħsbu li kumpaniji kbar bħal Amazon, Google u Apple tant huma kbar li bil-mijiet ta' biljuni ta' ewro fi profitti għandhom saħħa aktar mill-Gvernijiet u jispicċaw ma jhallsux it-taxxi li wiehed jistenna mingħandhom?

Il-punt huwa kif se tikkontrolla jew tivvinta taxxa oħra. Meta tivvinta taxxa oħra li qegħdin jipproponu xi pajjiżi Ewropej inkluża Franza, tkun qiegħed toħloq ħafna problemi. Il-fatt hu li l-Unjoni Ewropea qiegħda tissuggerixxi taxxa fuq l-attività digitali, jgħifieri fuq dawk il-kumpaniji li semmejt aktar qabel. Imma dawn huma kumpaniji Amerikani u l-messagġ ikun li l-Unjoni Ewropea, allura aħna wkoll, irridu natakaw kumpaniji Amerikani.

Dan fi żmien meta l-President Amerikan Donald Trump, mhux biss jemmen li l-Amerika hija l-ewwel imma jrid jaġixxi f'din id-direzzjoni, billi jrid jimponi tariffi sew fuq importazzjoni mill-Unjoni Ewropea u iżjed u iżjed fuq importazzjoni miċ-Ċina. Filfatt fir-rigward taċ-Ċina se jimponi tariffi qawwijin, u għalhekk għaddejnin minn periklu ta' gwerra kummerċjali, li nafu x'jista' jkun ir-riżultat tagħha wara dak li esperjenzat id-dinja mill-gwerra kummerċjali tas-Snin Tletin: diżastru globali.

Periklu li jaf bih kulhadd, qiegħed jarah kulhadd, imma sadanittant xorta mexjin lejha. Ovvjament se jkun hemm ħafna li jipprotestaw. Mexxejja ta' pajjiżi kbar se

jibqgħu jinsistu li dan għandu jieqaf għax finalment mhu se jkun fl-interess u ta' gid għal ħadd. Dan huwa tibdil li ma jafux fejn se jispicċa. Hadd ma jista' jgħid jekk it-tariffi hux se jimponuhom. Hadd ma jaf x'se jkun ir-rispons.

Li huwa żgur hu li tinholoq arja ta' incertezza għall-futur, meta nafu li l-incertezza hija l-akbar għadu għan-negozju. L-incertezza twassal għal nuqqas ta' investiment għax min ikun se jinvesti jkun irid jevalwa x'sogru se jkun qiegħed jieħu fuq l-investiment tiegħu, sogru li jista' jkun kbir, jista' jkun żgħir u jista' jkun ukoll wiehed li jfallik.

U allura f'sitwazzjoni incerta l-investitur jagħmel bħall-bebbuxu, idahhal il-qrun għewwa u jingabar f'qoxortu. Ma jinvestix u b'hekk jibda jinholoq l-istagħnar.

Tibdil kontinwu li ma japplikax biss għal settur partikolari, għalhekk tajt eżempji dwar taxxi, ekonomija, politika u ambjent. Jolqot anke l-ambjent soċjali, qegħdin naraw tibdil anke fejn jirrigwarda familja, il-mod kif wiehed iħares lejn it-tfal. Qegħdin nitkellmu fuq l-IVF. Qabel, koppja kienet tirsassenja ruħha li ma jstax ikollha tfal, mhux se jkollha tfal, u tieqaf hemm. L-aktar li kienu jaslu forsi li jadottaw. Illum qegħdin naraw li t-teknoloġija qiegħda tagħti opportunitajiet godda u allura l-koppji jistennu li l-Gvern jissupplixxi, li jgħin, billi jagħti dawn is-servizzi li jwasslu lil dawn il-koppji biex ikollhom it-tfal.

Qiegħed ngħid dan kollu biex nuri kif id-dinja qiegħda tinbidel f'kollox u kemm huwa importanti li nadattaw ruħna għal dan it-tibdil. Min ma jbidilx jaqa' lura u meta taqa' lura tbat ferm.

Għalhekk huwa importanti li nżommu lilna nfusna agġornati b'dak li qiegħed jgħri fil-politika, fl-ekonomija, fit-taxxi, f'kollox għax finalment anke mid-djar tagħna, anke fil-familji tagħna rridu nieħdu d-deċiżjonijiet. Anke jekk ma tiħux deċiżjoni tkun fil-fatt hadt deċiżjoni u allura huwa importanti li nkunu infurmati kemm jista' jkun biex b'hekk nieħdu l-aħjar deċiżjonijiet possibbli.

